



Miljödepartementet  
Enheten för hållbar utveckling  
Björn Dufva, departementsråd

Datum  
2010-04-28  
Ert datum

Vår referens  
2010-02-0026  
Er referens  
M2010/316/H

## **Yttrande över "METRIA - förutsättningarna för att ombilda Division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag" SOU 2010:3**

Fackförbundet ST har tagit del av utredningen "METRIA – förutsättningarna för att ombilda Division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag" (SOU 2010:3) och lämnar här sina synpunkter på utredningens innehåll och förslag.

### **Tidsplanen för genomförandet**

*Utredningens förslag till tidsplan innebär att en proposition lämnas i september, riksdagen tar beslut i november och parallellt med riksdagsbehandlingen tillsätts en organisationskommitté som förbereder bolagiseringen så den kan genomföras den 1 januari 2011.*

Förslaget följer en processmodell som använts flitigt vid den senaste tidens omorganisationer och bolagiseringar. Fackförbundet ST har flera invändningar mot denna processmodell.

Ur arbetstagarnas perspektiv vill ST påminna om de farhågor förbundet framfört vid andra omorganisationer och bolagiseringar som genomförts med samma korta tidsplaner. I detta fall är det en särskild verksamhetsdel inom Lantmäteriet som under en lång tid varit under lupp för bolagisering. Därav finns bland medlemmar en önskan att denna fråga ska avgöras en gång för alla. Ändå tål det att påpekas att risken med ett allt för snabbt genomförande är att en organisation sjösätts som sedan får ägna tid och kraft åt att lösa problem och eventuella omorganisationer internt efteråt istället för att ha tagit itu med det innan. I andra vågskålen ligger visserligen att ett genomförande inte heller ska ta allt för lång tid eftersom det placerar såväl verksamhet som personal i ett limbo som riskerar såväl att verksamheten stannar av som att personalen utsätts för osäkerhet längre än nödvändigt. STs bedömning är dock att med den tidsplan som ligger i förslaget är den första risken betydligt större och att mer tid kan användas innan organisationen sjösätts.

Dessutom blir processmodellen ur ett demokratiskt perspektiv extra delikat ett valår. Utredningen föreslår att en proposition läggs i september. Med tanke på att det i år är ett valår och riksdagen öppnar den 5 oktober kommer en proposition tidigast i vecka 40. Därmed kommer den demokratiska processen att bli något förskjutet. En fråga som uppstår är om regeringen ändå avser att hålla fast vid det föreslagna datumet för genomförande (1 januari 2011) och tillsätta organisationskommittén innan valet. Att inte göra det innebär att utredningen som redan i förslaget har en kort tid till sitt förfogande får tiden ytterligare förkortad om datumet för genomförandet inte senareläggs. Att starta organisationskommittén innan valet innebär å andra sidan ett förutsättande om att någon förändring av målsättningen att bolagisera inte finns oavsett utgången av valet och bäddar för en stor osäkerhet då organisationskommittén vid ett regeringsskifte eller varken kan vara säker på att genomförandet fortsätter eller att nuvarande medlemmar i kommittén får avsluta arbetet om det slutförs.

### **Fackförbundet ST**

Box 5308, 102 47 Stockholm  
Besök: Sturegatan 15

Tfn: 08-790 51 00 Fax: 08-24 29 24 ST Direkt: 020-578 578

E-post: [st@st.org](mailto:st@st.org) Webbplats: [www.st.org](http://www.st.org)

Organisationsnummer: 802003-2101

Pg: 11 44-5 Bg: 365-60 71

Den processmodell som använts för omorganiseringar och bolagiseringar med kort tid från tillsättandet av organisationskommittén till genomförande har också fått andra effekter. Myndigheter som vet att en organisationsförändring är i pipe-line påbörjar förberedelserna innan organisationskommittén tillsätts. På Lantmäteriet finns idag flera projektgrupper som förbereder organisationen hos såväl Metria som kvarvarande delar av Lantmäteriet för en avskiljning och bolagisering. Myndigheternas agerande är fullkomligt rationellt för att kunna klara det uppdrag som de väntar kommer. Det ställer dock flera frågor. 1) Vilket utrymme får egentligen organisationskommittén, som oftast leds av den som kommer att bli generaldirektör eller styrelseordförande, i förändringsarbetet? 2) Vad händer med den demokratiska processen? ST efterfrågar en principdiskussion kring detta. Har den processmodell som använts medfört att riksdagen blivit ett administrativt rundningsmärke som måste klaras av men som egentligen inte har några reella möjligheter att fatta ett annat beslut än det föreslagna?

### **Villkoren för övergångar**

Fackförbundet ST delar utredarens prognos att de flesta medarbetarna kommer att följa med verksamheten från myndigheten till det nya bolaget. Däremot delar ST inte bilden av motiven för detta. Utredaren påstår att benägenheten att vilja gå över till de nya verksamheterna i viss mån är avhängig de förväntade anställningsvillkoren i det nya bolaget samt att erfarenhetsmässigt har den övergående personalen i huvudsak fått behålla samma anställningsvillkor som gällt hos den gamla arbetsgivaren. ST vill påstå att detta är gamla erfarenheter som inte längre är giltiga. Moroten eller piskan för att anta erbjudanden om övergång ligger oftare i incitamentet att den som tackar nej troligen kommer varslas om uppsägning på grund av arbetsbrist. I sådana fall omfattas han eller hon dessutom inte längre av trygghetsavtalet och kan därmed inte få det stödet i omställningen. STs erfarenheter från senare tiders bolagiseringar är inte heller att det finns någon självklarhet i att anställningsvillkoren skulle vara i huvudsak desamma, tvärt om har det medfört stora förändringar för de anställda. En berättigad fråga är om det är en del av avsikten med att bolagisera en verksamhet att i ett slag förändra anställningsvillkoren genom möjligheten att byta arbetsgivarorganisation. Är en del i bevekelsegrunderna för en bolagisering är möjligheten att shoppa runt bland arbetsgivarorganisationerna och byta ut Arbetsgivarverkets avtalsvillkor med t.ex. trygghetsavtalet? Regeringen uttalar sig ofta om vikten av att staten som arbetsgivare agerar som ett föredöme, därmed kan inte avsikten vara att bolagiseringen i sig ska medföra stora förändringar av anställningsvillkoren. Med erfarenheterna från nyligen genomförda bolagiseringar anser ST därför att det är dags att regeringen tydligt uttalar i direktiven till organisationskommittén att regeringen förutsätter att den övergående personalen i huvudsak får behålla samma anställningsvillkor som gällt hos den gamla arbetsgivaren.

### **Lantmäteriets balanserade underskott**

Utredningen konstaterar att det inom Lantmäteriets uppdragsverksamhet finns ett balanserat underskott, som vid slutet av 2009 uppgick till -35 miljoner kr, som behöver lösas i särskild ordning<sup>1</sup>. ST ser dock i utredningen inga konkreta förslag på hur detta ska ske.

### **GeoSE**

ST anser att utredningens förslag att GeoSE blir kvar i Lantmäteriet vid en bolagisering av Metria är rimligt. Samtidigt är det viktigt att notera att en stor andel av Metrias intäkter därmed inte följer med Metria vid bolagiseringen utan stannar i Lantmäteriet.

---

<sup>1</sup> SOU 2010:3, s. 60

## Gränsdragningen mellan Metria och Lantmäteriet samt ansvaret för regional närvaro

Gränsdragningen mellan Metria och Lantmäteriets verksamheter är viktig för att det nya bolaget ska få en verklig chans. Därför vore det regeringsuppdrag som utredaren föreslår positivt<sup>2</sup>. Dock anser ST att detta är en av de delar som borde ha varit klargjorda genom denna utredning om förutsättningarna för en bolagisering.

Dagens marknads- och konkurrenspolicy för Lantmäteriets uppdragsverksamhet utpekar att ”uppdragsverksamheten ska säkerställa tillgången till lantmäterianknutna tjänster av hög kvalitet i delar av landet där det inte finns en fungerande marknad”<sup>3</sup>. Även efter denna utredning finns fortfarande stora frågetecken kring vem som efter bolagiseringen ska säkerställa detta utbud. Är det Metria som kommer få det uppdraget eller kommer Lantmäteriet att behöva bygga upp en ny verksamhet? Utredningen föreslår visserligen att Metria ska höra till de bolag som verkar under marknadsmässig villkor. Samtidigt vore det olyckligt om Lantmäteriet efter avskiljningen och bolagiseringen av Metria behöver bygga upp en ny verksamhet i de regioner där en fungerande marknad saknas. Om Metria får uppdraget innebär det istället att bolaget inte kommer verka under helt marknadsmässiga villkor.

Därtill kan läggas vissa farhågor om utredningens skiss på en tvåstegsraket där bolagiseringen är ett första steg som bör följas upp av en utförsäljning<sup>4</sup>. ST är inte enigt med utredaren på denna punkt. Som konstaterats ovan kan regionalpolitiska hänsyn och tillgång till lantmäteriverksamhet i hela landet lösas genom uppdrag till ett statligt ägt bolag. Säljs verksamheten istället ut ökar risken för att Lantmäteriet står inför ett behov att bygga upp en ny parallell verksamhet framför allt i delar av landet som inte är kommersiellt intressanta för aktörer på den privata marknaden.

## Marknadskonsekvenserna ur ett regionalt utvecklingsperspektiv

Utredningen hade i uppdrag att ”beskriva och analysera marknadskonsekvenser ur ett regionalt utvecklingsperspektiv av en eventuell bolagisering”<sup>5</sup>. Tyvärr är det i utredningen inte tydligt vare sig vad som avses med uppdraget eller hur utredningen har omhändertagit uppdraget. Ett regionalpolitiskt hänsynstagande är dock viktigt.

## Kostnaderna för omställningen

Att utredningen i ett sent skede ändrat sitt förslag på när bolagiseringen ska genomföras är tydligt i de delar som gäller kostnaderna för omställningen. I utredningen ges en redovisning för vad omställningen kan komma att kosta om genomförandet sker 1 juli 2010. För det scenario som utredningen sedan föreslår för genomförandet står dock endast att om bolagiseringstidpunkten skjuts fram till 1 januari 2011 kommer det få såväl positiva som negativa följd effekter på såväl affärsplan och värdering som på omställningskostnaderna hos Metria och Lantmäteriet. Men eftersom utredningen inte kunnat kvantifiera dessa effekter, eller ens givit någon uppskattning av omfattningen och i vilken riktning, är det svårt eller omöjligt att som remissinstans ge synpunkter på utredningens bedömningar av dessa delar.

## Fackförbundet ST

Annette Carnhede  
Ordförande

Karin Morild  
Utredare

---

<sup>2</sup> Ibid, s. 54

<sup>3</sup> SOU 2010:3 s.33

<sup>4</sup> Ibid, s. 52

<sup>5</sup> Dir 2009:86, s.8